

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ทะเบียนข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปรับปรุง ปี พ.ศ.๒๕๖๖

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษาศำานาญการ

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อ อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑)อนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความ สมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อ ได้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูล ด้านศาสนา ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมี ประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชนและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาต่อไป

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔
บทที่ ๓ ฐานข้อมูลด้านศาสนา	๙
บทที่ ๔ ประเพณีท้องถิ่น	๑๑
บทที่ ๕ ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๒

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษาคำนายการ

บทที่ ๑

บทนำ

๑ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งโคม อยู่ในเขตพื้นที่ ของตำบลแดงหม้อ มีพื้นที่ประมาณ ๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๒๓,๗๕๐ ไร่

อาณาเขต	ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบล ตำบลสร้างถ่อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
	ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลอีปาด อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
	ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลนาคำใหญ่ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
	ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลธาตุน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีลำน้ำชีไหลผ่านลงสู่แม่น้ำมูล มีป่าไม้เนื้อแข็งสลับกับที่ราบลุ่มที่ใช้ทำการเกษตรกรรม ดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายไม่สามารถกักเก็บน้ำได้นาน บางแห่งเป็นดินเค็ม ดินเหนียวปนทราย

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูหนาว

๑. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึง ปลายตุลาคม ระยะเวลาจะได้รับอิทธิพลลมตะวันตกเฉียงใต้ หย่อมความกดอากาศสูงอยู่ที่มหาสมุทรอินเดีย ลมนี้จะพัดความชุ่มชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำ จะเคลื่อนที่จากภาคใต้พาดผ่านมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีฝนตกชุกเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดได้แก่เดือนสิงหาคม

๒. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ถึง กลางเดือนกุมภาพันธ์ ระยะเวลาได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ หย่อมความกดอากาศสูงอยู่ที่ประเทศรัสเซีย จีน และได้พัดเอาอากาศหนาวเย็นมาก ปกคลุมประเทศไทย โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะได้รับอิทธิพลจากลมชนิดนี้มาก ทำให้อากาศหนาวเย็นทั่วไป เดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดได้แก่ เดือนมกราคม

๓. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงปลายเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อน อบอ้าวทั่วทุกเขตพื้นที่ของจังหวัด เพราะระยะนี้เป็นช่วงปลอดลมมรสุม เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด คือเดือนเมษายน ปริมาณน้ำฝนจากข้อมูลกรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงคมนาคม ได้ประเมินปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเฉลี่ยตลอดปี

อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

สภาพทั่วไปเป็นที่ราบฤดูหนาวค่อนข้างหนาวเย็น และฤดูร้อนค่อนข้างร้อนอบอ้าวจากข้อมูลกรมอุตุนิยมวิทยา วัดอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีวัดได้ ๒๗ องศาเซลเซียส เดือนที่มีอากาศร้อนมากที่สุด คือ เดือนเมษายน วัดอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ ๓๘ องศาเซลเซียส ฤดูหนาวเดือนที่อากาศหนาวที่สุด คือ เดือนมกราคม อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ ๑๒ องศาเซลเซียส ส่วนความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดเฉลี่ยร้อยละ ๕๐

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษาศึกษา

๑.๔ ลักษณะแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในเขตพื้นที่ตำบลแดงหม้อ เป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นประกอบด้วย

๑. แม่น้ำที่ไหลผ่านคือแม่น้ำชี	จำนวน	๑	สาย
๒. จำนวนห้วย/หนอง/คลอง/บึง	จำนวน	๙	แห่ง
๓. คลองชลประทาน	จำนวน	๒	แห่ง
๔. บ่อบาดาล	จำนวน	๓๗๑	บ่อ
๕. จำนวนบ่อน้ำตื้น	จำนวน	๓๓	บ่อ

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อ มีเขตการปกครอง จำนวน ๖ หมู่บ้าน อยู่ในพื้นที่ตำบลแดงหม้อ อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากร ประมาณ ๓,๑๖๕ คน ๗๔๐ ครัวเรือน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ผู้นำชุมชน
๑	บ้านแดงหม้อ	นายสอาด ภูพวง
๒	บ้านแดงหม้อ	นายฉวี ประจวบสุข
๓	บ้านบุตร	นายเดชา เทียนศรี
๔	บ้านบุตร	นายนราวุฒิ ชาวชอบ
๕	บ้านทุ่ง	นายสาคร ทุมวงศ์
๖	บ้านทุ่ง	นายอำนาจชัย ทุมวงศ์

๒.๒ การเลือกตั้ง

ตำบลแดงหม้อ ได้แบ่งเขตเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อและสมาชิกสภาท้องถิ่นออกเป็น ๖ หน่วยเลือกตั้ง ประกอบด้วย

หน่วยเลือกตั้งที่ ๑	หมู่ที่ ๑ บ้านแดงหม้อ
หน่วยเลือกตั้งที่ ๒	หมู่ที่ ๒ บ้านแดงหม้อ
หน่วยเลือกตั้งที่ ๓	หมู่ที่ ๓ บ้านบุตร
หน่วยเลือกตั้งที่ ๔	หมู่ที่ ๔ บ้านบุตร
หน่วยเลือกตั้งที่ ๕	หมู่ที่ ๕ บ้านทุ่ง
หน่วยเลือกตั้งที่ ๖	หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่ง

ตำบลแดงหม้อ ประกอบด้วยการปกครองท้องถิ่น ๖ หมู่บ้าน และมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อจำนวน ๖ คน ประกอบด้วย

สมาชิกสภา อบต.หมู่ที่ ๑	นายวิญญา ซาลี
สมาชิกสภา อบต.หมู่ที่ ๒	นายธวัชชัย ชมพูพันธ์
สมาชิกสภา อบต.หมู่ที่ ๓	นางสาววิไลวรรณ ศรีสุธรรม
สมาชิกสภา อบต.หมู่ที่ ๔	นายมงคล ชมพูพันธ์ (รองประธานสภา)
สมาชิกสภา อบต.หมู่ที่ ๕	นางสาวจิตนา ทุมวงศ์ (ประธานสภา)
สมาชิกสภา อบต.หมู่ที่ ๖	นายวิชัย หมื่นสุข

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษำชำนาญการ

๓. สภาพทางสังคม

๓.๑ ด้านการศึกษา

๑. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๓ แห่ง

- ๑.๑ โรงเรียนบ้านทุ่ง
- ๑.๒ โรงเรียนบ้านบุตร
- ๑.๓ โรงเรียนบ้านแดงหม้อ

๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒ แห่ง

- ๒.๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่ง หมู่ที่ ๕
- ๒.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแดงหม้อ หมู่ที่ ๑

๓. โรงเรียนมัธยมสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑ แห่ง

- ๓.๑ โรงเรียนนาคำวิทยา

๔. สรุปจำนวนนักเรียน

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน(คน)
๒๕๖๔	๒๗๖
๒๕๖๕	๒๙๔
๒๕๖๖	๒๔๗

๔. การท่องเที่ยว

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อ มีสถานที่ท่องเที่ยววัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำชี วิวาอาราม โบราณวัตถุ วัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณฯ

๕. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๕.๑ การนับถือศาสนา

การปกครองแบ่งออกเป็น ๖ หมู่บ้าน มีประชากร ประมาณ ๓,๑๖๕ คน จำนวนครัวเรือน ๗๔๐ ครัวเรือน นับถือศาสนาพุทธ ๙๙.๙๙ %

๕.๒ ประเพณีและงานประจำปี

- ๑. บุญเดือนมหาชาติ เดือน มีนาคม
- ๒. บุญบั้งไฟ เดือน พฤษภาคม
- ๓. แห่เทียนพรรษา เดือน กรกฎาคม ร่วมกันจัดงานแห่เทียนพรรษารวมกันทุกหมู่บ้าน
- ๔. สงกรานต์ เดือน เมษายน ร่วมกันจัดงานสงกรานต์พระ เทศกาลสงกรานต์ ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี

๕. ออกพรรษา เดือน เมษายน ร่วมกันจัดงานทำบุญตักบาตรเทโวในวันออกพรรษา

๕.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่น

- ๑. กลุ่มอาชีพจักสาน
- ๒. ประชาชนชาวบ้าน
- ๓. ภาษาที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลแดงหม้อ คือ ภาษาอีสาน และภาษากลาง

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

บทที่ ๒

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

๒.๒ ความเป็นมาและความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ความหมายภูมิปัญญา ไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญาหมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย” กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจาก ประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็น องค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้อเฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็น ศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะ ช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ แลการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น ความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผูู้เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็น ที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้”

สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่ค้นคว้ารวบรวมและจัดเก็บ เป็นความรู้โดยถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ตีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้ สามารถ จันทรสุรีย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่ นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้ง กวาง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถ คิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกัน

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษา

ขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา รัตนะ บัวสนธ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการนี้ ดังกล่าวจะมีรากฐาน จากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้ รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาครำไพ, ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่า การจะใช้ชีวิตอย่างไรดี และถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ปรับปรุง แต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

๒.๓ ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ

๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคมภายนอก

๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะได้กำหนดท่าทีการทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

๑.๔ ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องใช้ ความรู้(Knowledge) ทักษะ(Skill) ความเชื่อ(Belief) และ พฤติกรรม (Behavior)
๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคน กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
๓. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
๔. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อคง ความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
๕. ภูมิปัญญา เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
๖. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
๗. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

๑.๕ การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

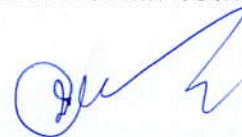
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทยไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยีโดยพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งความสามารถในกาแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๓. ภูมิปัญญาด้านการจัดการ สวัสดิการและธุรกิจชุมชน หมายถึง การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๔. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและการป้องกัน หมายถึง การสืบทอดความรู้ดั้งเดิม และการประยุกต์ใช้ความเชื่อท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัย
๕. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและการบริโภค หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปและการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมิน ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษานานาชาติ

๔. ด้านกาแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ , การทำแนวปะการังเทียม , การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม , นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

๑.๖ ประเภทของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม ๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ๓. สาขาการแพทย์แผนไทย ๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ

๗. สาขาศิลปกรรม

๘. สาขาการจัดการองค์กร

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี

๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร

๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ

๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมความเชื่อ

๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน

๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ

๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

สภานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) จัดแบ่งสาขาภูมิปัญญาไทยออกเป็น ๑๐ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรมเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ๔ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถ ฟังตนเองในภาวะการณ์ต่างๆได้

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษานโยบาย

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็น ธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น

๓. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสม และบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตรา และโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของ สมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิต ของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ

๘. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานของ องค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์กร

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำ สอนทางศาสนาความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อ บุคคลและสิ่งแวดล้อม

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการศึกษานำนาฎการ

บทที่ ๓
ฐานข้อมูลด้านศาสนา

๓.๑ วัดบ้านทุ่ง

๓.๒ วัดบ้านบุตร

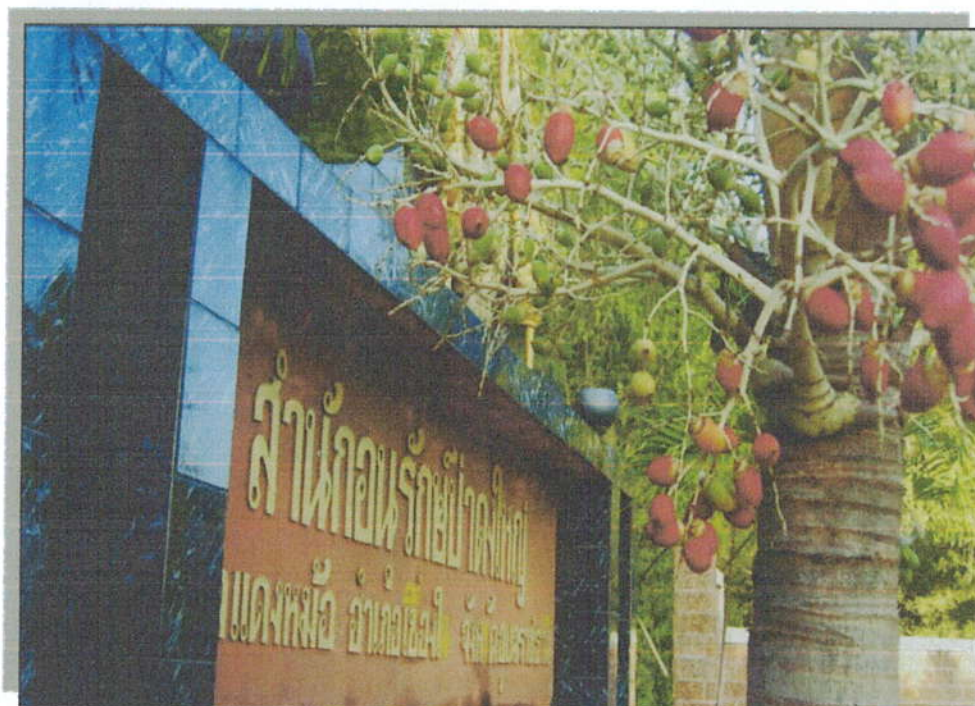

(นายฉัตรชัย ทล.คำ)
นักวิชา

๓.๓ วัดบ้านแดงหม้อ

๓.๔ วัดป่าดงใหญ่ บ้านแดงหม้อ

(นายฉัตรชัย ทองคำ)
นักวิชาการ

บทที่ ๔

ประเพณีท้องถิ่น

๑.๔ กิจกรรมการจัดงานวันสำคัญและประเพณีในท้องถิ่น มีดังนี้

- ๑.๔.๑ วันเข้าพรรษา
- ๑.๔.๒ ประเพณีแห่เทียน (เข้าพรรษา)
- ๑.๔.๒ วันวิสาขบูชา
- ๑.๔.๓ วันสงกรานต์ (ประเพณีปีใหม่ไทย)
- ๑.๔.๔ วันลอยกระทง
- ๑.๔.๕ เทศกาลวันออกพรรษา
- ๑.๔.๖ ประเพณีทำบุญบ้านเก่า (บ้านทุ่ง, บ้านแดงหม้อ)
- ๑.๔.๗ ประเพณีข้าวสาก
- ๑.๔.๘ ประเพณีบุญข้าวประดับดิน
- ๑.๔.๙ ประเพณีบุญเทศมหาชาติ
- ๑.๔.๑๐ ประเพณีบุญบั้งไฟ
- ๑.๔.๑๑ ประเพณีบุญแจกข้าว
- ๑.๔.๑๒ กิจกรรมทำบุญขึ้นบ้านใหม่

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษาคำนานาญการ

บทที่ ๕

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ๑.ชื่อ : หลวงปู่อดุล สุภาจาโร (เจ้าอาวาสวัดบ้านบุตร)
 ๒.วัน เดือน ปีเกิด : ๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๓ อายุ ๘๓ ปี
 ๓.ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดบ้านบุตร ต.แดงหม้อ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
 ๔.เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ.....
 ๕.ประวัติ

บิดาชื่อ.....พ่อทวย ศรีเสริม.....มารดาชื่อ.....แม่ใส ศรีเสริม.....

สถานะ (โสด/สมรส) .....สมรส.....

คู่สมรส .....แม่ดอกจันทร์ ศรีเสริม.....

มีบุตร ธิดา .....ชาย.....๔.....หญิง.....๒.....รวม.....๖.....คน

อาชีพปัจจุบัน.....เจ้าอาวาสวัดบ้านบุตร.....

๖. ภูมิปัญญา ด้านการจักรสาน

๗.วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้รับการสืบทอดจาก...รุ่นสู่รุ่นตั้งแต่วัยหนุ่ม.....และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝน พัฒนาทักษะจนมีความชำนาญเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้

๘.แนวความคิด

ด้วยสภาพความเป็หน้ายทางโลก และหันหน้าเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์คือนักบวชปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบ้านบุตร แต่ด้วยมีความต้องการให้ชาวบ้านได้เห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้ทำเครื่องจักรสานต่าง ๆ อาทิ กระดัง ตะกร้า สุ่ม เครื่องดักปลา ไซ กระติบข้าว เป็นต้น เพื่อทำเป็นตัวอย่าง และช่วยสอนด้วย

๑๑.รางวัลและเกียรติคุณที่เคยได้รับ

เนื่องในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๖

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ปราชญ์ชาวบ้าน

๑.ชื่อ คุณแม่ดอกไม้ พันผา

๒.วัน เดือน ปีเกิด ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ อายุ ๗๒ ปี

๓.ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๓ ต.แดงหม้อ อ.เขื่องใน จ.อุบลฯ

๔.เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๐-๐๘๕๓๔๓๒

๕.ประวัติ

บิดาชื่อ พ่อคำ ขาวชอบ มารดาชื่อ แม่เงิน ขาวชอบ

สถานะ สมรส

คู่สมรส นายบัวไข พันผา

มีบุตรธิดา ชาย ๑ หญิง ๒ รวม ๓ คน

อาชีพปัจจุบัน ทำนา ทำการเกษตร

๖.ภูมิปัญญา ด้านการจัดทำพานบายศรีสู่ขวัญ

๗. วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้รับการสืบทอดจากภูมิปัญญารุ่นก่อน ๆ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝน พัฒนาทักษะจนมีความชำนาญเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้

๘.แนวความคิด

มีความชอบการจัดทำพานบายศรีสู่ขวัญ และร่วมเข้าวัดทำบุญอยู่ประจำ จนชำนาญในการจัดทำ เป็นที่รู้จักกันภายในหมู่บ้าน และตำบล สามารถถ่ายทอดได้ฟรีไม่คิดตังค์

๙.กิจกรรมช่วยเหลือสังคม: เข้าวัดทำบุญ ร่วมกิจกรรมจิตอาสา โรงเรียนผู้สูงอายุ ทำพานบายศรีสู่ขวัญและสอนคนอื่น

เนื่องในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

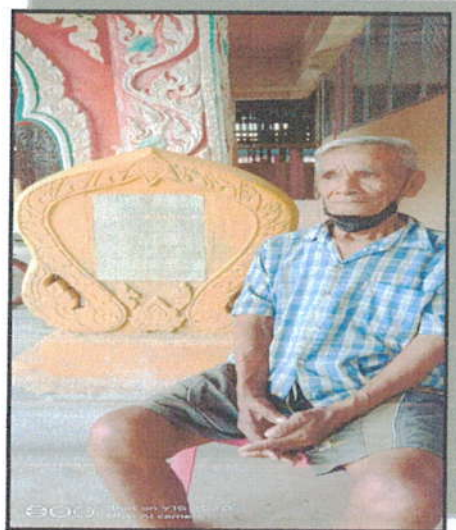
๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๖

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ปราชญ์ชาวบ้าน

๑.ชื่อ สกุล พ่อจ่าปี ศรีเสริม

๒.วันเดือนปีเกิด ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ อายุ ๘๑ ปี

๓.ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๓ บ้านบุตร ต.แดงหม้อ อ.เขื่องใน จ.อุบลฯ

๔.ประวัติ

บิดาชื่อ พ่อหนู ศรีเสริม มารดาชื่อ แม่คำ ศรีเสริม

สถานะ สมรส

มีบุตร ธิดา ชาย ๒ หญิง ๑ รวม ๓ คน

อาชีพปัจจุบัน ทำนา ทำการเกษตร และรับจ้างทั่วไป

๕.ภูมิปัญญา ด้านการจักสาน (สานกระติบข้าว)

๖. วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้รับการสืบทอดจาก พระอาจารย์หนูวัดบ้านบุตร ตอนสมัยบวชเป็นพระที่วัด จนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับฝึกฝนพัฒนาทักษะจนมีความชำนาญเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง

๗.แนวความคิด

คนปัจจุบัน (สมัยใหม่)ไม่รู้จักฮีตเก่าความหลัง ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ สีมวัดลีม ธรรม สีมบุญ สีมคุณ จึงทำให้เกิดความวุ่นวายยทุกวันนี้ อยากให้มีหน่วยงาน อบต. เป็นหลักพาอนุรักษ์สิ่งที่ดีงานนี้ไว้สืบไป

“หันกลับไปทางหน้าให้เหลียวหลังเบิ่งสาก่อน คันมะลึกทิดเท่าเช่าถ่อนอย่าสิไป”

๘. ภูมิหลัง เคยดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดบ้านบุตร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๒๕

เนื่องในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๖

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ปราชญ์ชาวบ้าน

๑.ชื่อ สกุล พ่อขจร ชาวชอบ

๒.วันเดือนปีเกิด ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๙ อายุ ๖๖ ปี

๓. ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๓๓ หมู่ที่ ๔ บ้านบุตร ต.แดงหม้อ อ.เชิงใน จ.อุบลฯ

๔.ประวัติ

บิดาชื่อ พ่ออ่อนตา ชาวชอบ มารดาชื่อ แม่คุณ ชาวชอบ

สถาน สมรส

คู่สมรส แม่พิสัย ชาวชอบ

มีบุตร ธิดา ชาย ๒ หญิง ๑ รวม ๓ คน

อาชีพปัจจุบัน ทำนา ทำการเกษตร

๕.ภูมิปัญญา ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ (หมอสวดขวัญ / พิธีกรรมทางศาสนา / หมอน้ำมัน (รักษากระดูก)

๖.วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมอน้ำมัน จอดกระดูก ได้รับการสืบทอดจากอาจารย์หนู วัดบ้านบุตรหรือ พระครูอินทสารวิสุทธิ อดีตเจ้าอาวาสวัดบ้านบุตร

พิธีกรรมด้านพราหมณ์ จากสำนักเซตวัน เพื่อการศึกษา วิจัย พัฒนาและฝึกอบรมภูมิปัญญาไทยเครือข่ายการเรียนรู้ สภาวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี (The Chetawan Office for Thai Inteligence Developmant and Training) เลขที่ ๑๙๙ หมู่ที่ ๑ บ้านขามเทิง ต.ขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี โทร. ๐๘๙-๘๔๕-๖๖๙๔, ๐๘๑-๘๗๖-๙๙๗๕

๗. แนวคิด อยากให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดวัฒนธรรมอันดีงานนี้ไว้สืบทต่อไป ไม่ว่าจะ เป็นหมอน้ำมัน หมอสวดขวัญ อักษรโบราณ (ตัวธรรม) และดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน

เนื่องในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๖

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษานานาชาติ

ปราชญ์ชาวบ้าน

- ๑.ชื่อ สกุล คุณแม่ปราณี สิงห์สาย
- ๒.วันเดือนปีเกิด ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ อายุ ๗๑ ปี
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๓ บ้านบุตร ต.แดงหม้อ อ.เขื่องใน จ.อุบลฯ
- ๔.ประวัติ

บิดาชื่อ พ่อพั่ว สิงห์สาย มารดาชื่อ แม่คำ สิงห์สาย

สถาน สมรส

คู่สมรส พ่อป๋อง สิงห์สาย

มีบุตร ธิดา ชาย ๒๕ หญิง - รวม ๕ คน

อาชีพปัจจุบัน ทำนา ทำการเกษตร

๕.ภูมิปัญญา ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ (เอ็นขวัญ / ผญา / หมอรำพื้นบ้าน/ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ /ฮีตเก่าโบราณ/สรภัญญะ

๖.วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย เป็นผู้พาทำและฝึกหัดจนเกิดความชำนาญสามารถสืบสานเป็นมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

๗. แนวคิด อยากให้คนรุ่นหลังได้สืบสานวัฒนธรรมอันดีงานนี้ไว้สืบต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการเอ็นขวัญ เว้าผญา หมอรำพื้นบ้าน ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ และสรภัญญะ

“อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี คืออย่างมีคุณค่า บ้าอย่างมีเหตุผล ทนอย่างมีเป้าหมาย ตายให้โลกจดจำ”

เนื่องในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๖

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ทำเนียบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลแดงหม้อ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ	ที่อยู่	เชี่ยวชาญด้าน	ได้รับการยกย่องเชิดชูเรื่อง
๑	นายตา ภูพวก	๘๓	๖๖/๑ ม.๑	หัตถกรรมพื้นบ้าน	จักสาน
๒	นายอวน สายเสมา	๗๔	๗๗ ม.๒	หัตถกรรมพื้นบ้าน	จักสาน
๓	นายวัน สิงห์สาย	๗๓	๕ ม.๔	หัตถกรรมพื้นบ้าน	จักสาน
๔	นายมัน สิงห์สาย	๘๖	๕ ม.๔	หัตถกรรมพื้นบ้าน	จักสาน
๕	นายสำรอง ชูชื่น	๗๐	๓๓ ม.๖	หัตถกรรมพื้นบ้าน	จักสาน
๖	นายจำปี ศรีเสริม	๗๑	๕๐ ม.๓	หัตถกรรมพื้นบ้าน	จักสาน
๗	นางสีทา ชมภูมาศ	๗๐	๘๘ ม.๑	หัตถกรรมพื้นบ้าน	ทอผ้าไหม
๘	นางวิลาวรรณ ภูพวก	๖๕	๙๕ ม.๑	หัตถกรรมพื้นบ้าน	ทอผ้าไหม
๙	นางสมบุรณ์ ชมภูพื้น	๗๓	๕ ม.๒	หัตถกรรมพื้นบ้าน	ทอผ้าไหม
๑๐	นางดอกจันทร์ ฝากาทอง	๖๖	๙๓ ม.๒	หัตถกรรมพื้นบ้าน	พานบายศรีสู่ขวัญ
๑๑	นางทองหล่อ แวศรี	๗๐	๕ ม.๒	หัตถกรรมพื้นบ้าน	พานบายศรีสู่ขวัญ
๑๒	นางดอกไม้ พันผา	๖๑	๑ ม.๓	หัตถกรรมพื้นบ้าน	พานบายศรีสู่ขวัญ
๑๓	นางบุญมี ศรีเสริม	๗๔	๕๗ ม.๕	หัตถกรรมพื้นบ้าน	พานบายศรีสู่ขวัญ
๑๔	นายอ่อนศรี ทุมวงศ์	๗๐	๕๒ ม.๕	หัตถกรรมพื้นบ้าน	พานบายศรีสู่ขวัญ
๑๕	นางถนอม เทียนศรี	๗๕	๒๙ ม.๓	หัตถกรรมพื้นบ้าน	ทอเสื่อ
๑๖	นายวัน สิงห์สาย	๗๓	๕ ม.๔	หัตถกรรมพื้นบ้าน	ทอเสื่อ
๑๗	นายบุญมา มีคุณ	๖๘	๗ ม.๖	ภาษาและวรรณกรรม	หมอลำ
๑๘	นางสนอง ศรีเสริม	๖๕	๔๓ ม.๕	ภาษาและวรรณกรรม	หมอลำ
๑๙	นางปราณี สิงห์สาย	๗๐	๕ ม.๓	ภาษาและวรรณกรรม	หมอลำ
๒๐	นายวิเชียร สิงห์สาย	๗๔	๓๙ ม.๔	ภาษาและวรรณกรรม	หมอลำ
๒๑	นายสุพรรณ หมื่นสุข	๖๕	๖๑ ม.๖	ภาษาและวรรณกรรม	หมอลำ
๒๒	นายขจร ชาวอบ	๖๖	๓๓ ม.๔	ภาษาและวรรณกรรม	หมอลำ
๒๓	นายวันดี ภูพวก	๘๕	๒๕ ม.๑	การแพทย์แผนไทย	ยาสมุนไพร
๒๔	นายจันทา สายเสมา	๗๘	๔๗ ม.๑	การแพทย์แผนไทย	ยาสมุนไพร
๒๕	นายดี พลราช	๘๐	๔๕ ม.๖	การแพทย์แผนไทย	ยาสมุนไพร
๒๖	นายสุดใจ ฝอยทอง	๖๔	๑๐๙ ม.๒	การแพทย์แผนไทย	หมอน้ำมัน
๒๗	นางบุญมี สีสวน	๖๓	๔๔ ม.๖	การแพทย์แผนไทย	หมอนวดจับเส้น

(นายฉัตรชัย ทองคำ)

นักวิชาการศึกษานาฏการ